

การอภิปรายเรื่อง “Equal Access to Higher Education and Equal Opportunities”

โดย รศ. ดร. เชาวลิต ลิ้มมณีวิจิตร

รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาการศึกษา มจร.

ดร. ธีราพร ชัยอรุณดีกุล

รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานคัดเลือกและสรรหานักศึกษา

นางสาวปนัดดา พ่วงพี

รักษาการหัวหน้ากลุ่มงานช่วยเหลือทางการเงินแก่นักศึกษา

ในการประชุมสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ครั้งที่ 207

วันพุธที่ 2 พฤศจิกายน 2559

ณ ห้องประชุมประกาย ประจักษ์ศุภินิติ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

รศ. ดร. เชาวลิต ลิ้มมณีวิจิตร รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาการศึกษา นำเสนอเรื่องการสร้างโอกาส ความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมี ดร. ธีราพร ชัยอรุณดีกุล รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานคัดเลือกและสรรหานักศึกษา นำเสนอประเด็นที่มาของความเหลื่อมล้ำ ข้อมูลในมิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และนางสาวปนัดดา พ่วงพี รักษาการหัวหน้ากลุ่มงานช่วยเหลือทางการเงินแก่นักศึกษา นำเสนอข้อมูลการสนับสนุนด้านทุนการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

มจร. สร้างโอกาสให้เกิดความเท่าเทียมเพื่อให้ทุกคนได้เข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามีเหตุจากปัจจัยต่างๆ ตั้งแต่ปัจจัยเฉพาะของนักเรียน ครอบครัว รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับสถานศึกษา โดยปัจจัยด้านความแตกต่างของสถานศึกษาคิดเป็นร้อยละ 47 ในขณะที่ร้อยละ 9 เป็นปัจจัยด้านครอบครัว เช่น การอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา ระดับการศึกษาและอาชีพของบิดา มารดา ร้อยละ 2 เป็นปัจจัยเฉพาะส่วนบุคคล เช่น อายุ เพศ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 42 จะซ่อนอยู่ในปัจจัยส่วนตัวของแต่ละบุคคลและปัจจัยครอบครัว เช่น ความฉลาดทางสติปัญญา ทักษะคิดของนักเรียนต่อการเรียนรู้ รูปแบบการอบรมของครอบครัว หรือวัฒนธรรมการเรียนรู้ในครอบครัว เป็นต้น

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษากับชนชั้นและคุณภาพโรงเรียน ความแตกต่างด้านชนชั้นเมื่อพิจารณาจากรายได้การทำงาน การออมและความมั่งคั่งของครัวเรือน แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ รายได้สูง รายได้ปานกลาง รายได้น้อย ซึ่งพบว่า คนจบประถมศึกษาโอกาสที่จะมีรายได้สูงน้อยกว่าเมื่อเทียบกับผู้จบปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี นอกจากนี้การศึกษาของรุ่นพ่อแม่มีส่วนช่วยส่งเสริมการศึกษาในรุ่นลูก ครอบครัวที่มีฐานะดีจะลงทุนเรื่องการศึกษาให้กับรุ่นลูก ลูกจะมีโอกาสเรียนในระดับอุดมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 35 เมื่อเทียบกับครอบครัวที่ยากจนจะมีเพียงร้อยละ 0.6 นับเป็นความเหลื่อมล้ำทางด้านชนชั้นที่สืบทอดข้ามรุ่นผ่าน “ครอบครัว”

ภาพรวมของการรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2559 มจร. มีผู้สมัครจำนวน 35,692 คน จากทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยกรุงเทพมหานครมีจำนวนผู้สมัครมากที่สุด รองลงมาเป็นจังหวัดสมุทรปราการ ชลบุรี นนทบุรี และนครปฐม ตามลำดับ มหาวิทยาลัยฯ รับนักศึกษาได้จำนวน 3,137 คน จากทุกจังหวัดยกเว้นจังหวัดสตูล นักศึกษาส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ ชลบุรี นครปฐม และนนทบุรี ตามลำดับ เมื่อจำแนกเพศ พื้นที่ กลุ่มอายุ พบว่าสัดส่วนของนักศึกษาชาย หญิง ไม่แตกต่างกันมากนัก นักศึกษามาจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และภูมิภาคต่างๆ อายุโดยเฉลี่ยอยู่ที่ช่วง 18 – 19 ปี

ด้านอาชีพของผู้ปกครองมีหลากหลายอาชีพ ตั้งแต่ประกอบธุรกิจส่วนตัว รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์กรของรัฐ/เอกชน และเกษตรกร/ชาวประมง เมื่อพิจารณารายได้ของผู้ปกครองตั้งแต่ปี 2559 ย้อนหลังลงไป ผู้ปกครองที่มีรายได้มากกว่า 35,000 บาท มีประมาณร้อยละ 33 ส่วนที่เหลือจะมีรายได้น้อยกว่า 35,000 บาท

มหาวิทยาลัยฯ ไม่ปิดกั้นการนับถือศาสนา นักศึกษาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาอิสลาม มหาวิทยาลัยฯ มีชมรมมุสลิม มีการจัดพื้นที่ที่เหมาะสมตามหลักศาสนา นอกจากนี้มหาวิทยาลัยฯ มีนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก่นักศึกษาพิการ โดยมีนักศึกษากลุ่มนี้กระจายอยู่ตามคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยฯ ในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกายเข้าศึกษาจำนวน 6 คน สำเร็จการศึกษา 3 คน อยู่ระหว่างการศึกษา 2 คน และพ้นสภาพ 1 คน โดยทุกคนได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาของมหาวิทยาลัยฯ สำหรับข้อมูลในมิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แผน - ผล การรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ปี 2555 จนถึงปัจจุบัน มหาวิทยาลัยฯ รับนักศึกษาได้ตามแผนโดยเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 95 ภายใต้โครงการรับสมัครต่างๆ ของมหาวิทยาลัยฯ เช่น โครงการคัดเลือกตรงความสามารถพิเศษและทุนเพชร โครงการเรียนดี โครงการ Active Recruitment โครงการคะแนน GAT/PAT โครงการ Admissions โดยอัตราการแข่งขันของผู้เข้าศึกษาและผู้สมัครของแต่ละคณะจะแตกต่างกัน และภาพรวมของเกรดเฉลี่ย (GPA) ของผู้สมัครเท่ากับ 3.35 ผู้เข้าศึกษาเท่ากับ 3.4

อัตราค่าเล่าเรียนนับเป็นปัจจัยสำคัญ จากการวิเคราะห์ข้อมูลของสำนักงานยุทธศาสตร์ พบว่า อัตราค่าเล่าเรียนต่อภาคการศึกษาไม่สูงมาก เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยรัฐ หรือมหาวิทยาลัยเอกชนอื่นๆ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาที่มีความไม่พร้อมด้านการเงิน มหาวิทยาลัยฯ จะช่วยเหลือสนับสนุน โดยในปี 2559 มีทุนการศึกษาจากแหล่งทุนหลัก 4 แหล่ง ได้แก่ (1) ทุนการศึกษารัฐบาล จำนวน 160 ล้านบาท แบ่งเป็นกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) (2) ทุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำนวน 70.07 ล้านบาท (3) ทุนจากคณะ/ภาควิชา จำนวน 18 ล้านบาท และ (4) ทุนเงินบริจาคซึ่งเป็นแหล่งทุนภายนอกที่ได้รับการบริจาคจากหน่วยงาน ห้างร้าน ภาคเอกชน อีกประมาณ 10 ล้านบาท ทั้งนี้ ได้จัดสรรทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาแล้วจำนวน 258.07 ล้านบาท และมีแนวโน้มจะมีจำนวนสูงขึ้น

ในภาพรวม มหาวิทยาลัยฯ จัดสรรทุนการศึกษาตามเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ เพื่อให้ครอบคลุมความต้องการของนักศึกษาหลากหลายประเภท ดังนี้

- ทุนการศึกษาเพื่อคัดเลือกนักศึกษาเชิงรุก (Active Recruitment) ประกอบด้วย
  - ทุนการศึกษาเพชรพระจอมเกล้า เพื่อค้นหาผู้ที่มีความสามารถเป็นเลิศในด้านต่างๆ เช่น ด้านวิชาการ การวิจัย กีฬา ผู้นำ ศิลปวัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ในสังคม มจร.
  - ทุนการศึกษารักษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนที่มีคุณธรรมแต่อยู่ในครอบครัวที่ขาดโอกาส โดยไม่มีบุคคลใดในครอบครัวที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกลความเจริญ ให้ได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยฯ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาครอบครัวและสังคมหลังสำเร็จการศึกษา
  - ทุนการศึกษา 50 ปี มจร. 50 ทุน สร้างคนเก่งและคนดี เพื่อสร้างคนเก่งและดีตามวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยฯ โดยมุ่งเน้นคัดเลือกนักเรียนที่ดี มีคุณธรรม และจริยธรรม และมีฉันทะที่จะเข้าศึกษาต่อในรั้ว มจร.
  - Scholarships for international students ประกอบด้วย Multi-intellectual Scholarship และ The Greater Mekong Sub-region Country Scholarship (GMS) เป็นทุนที่ให้แก่นักศึกษาต่างชาติตามแนวทางของมหาวิทยาลัยฯ ที่ต้องการขับเคลื่อนสู่ความเป็นสากลโดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาต่างชาติมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยฯ

- ทุนการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของรัฐบาล (กยศ.) และ กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) เป็นทุนเงินกู้ยืมแก่นักเรียนนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างศึกษา โดยให้ผู้กู้เริ่มใช้คืนเมื่อมีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงตัวได้ การให้ทุนการศึกษาพิจารณาจากรายได้ของครอบครัวเป็นหลัก

- ทุนเงินยืมเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัย เป็นทุนที่ช่วยเหลือนักศึกษาโดยให้ยืมเงินเพื่อใช้ในการศึกษา ภาคการศึกษาละไม่เกิน 25,000 บาท และต้องชำระคืนเงินยืมมหาวิทยาลัยให้ครบภายใน 3 ปี หลังจากพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา

- ทุนให้เปล่าจากบริษัทและผู้มีจิตอันเป็นกุศลต่าง ๆ เป็นทุนการศึกษาให้เปล่า โดยได้รับจากบริษัท ห้างร้าน และผู้มีจิตอันเป็นกุศล เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ แต่มีผลการเรียนและความประพฤติดี ในแต่ละปีมหาวิทยาลัยได้รับบริจาคมากกว่า 200 ทุนต่อปีการศึกษา ทั้งแบบต่อเนื่องจนจบหลักสูตรและแบบพิจารณาเป็นรายปี

- ทุนการศึกษาเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ได้แก่ ทุนการศึกษาเจียรไนเพชร เพื่อส่งเสริม พัฒนาศักยภาพนักศึกษาที่มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ยอมรับทั้งระดับประเทศและระดับนานาชาติ ในด้านวิชาการและความสามารถเฉพาะด้านต่าง ๆ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมพัฒนา นักศึกษาที่มีผลงานสิ่งประดิษฐ์เพื่อต่อยอดในการเข้าร่วมประกวดเพื่อสร้างชื่อเสียงให้มหาวิทยาลัย และประเภทรางวัล สร้างขวัญและกำลังใจให้นักศึกษาที่สร้างชื่อเสียงเกียรติคุณให้มหาวิทยาลัย

- ทุนจ้างงานนักศึกษา ทุนสนับสนุนเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการฝึกทักษะทางสังคม สร้างความรับผิดชอบ (soft skill) และเป็นการหารายได้พิเศษสำหรับนักศึกษา โดยผู้รับทุนต้องทำงานในหน่วยงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัย

- ทุนการศึกษาแสดงเลื่องเรื่องรุ่ง ทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ชั้นปีที่ 2 - 4) ที่มีผลงานโดดเด่นด้านความเป็นผู้นำ ศิลปวัฒนธรรม กีฬา และความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยให้การสนับสนุน ทุนการศึกษาเป็นรายปี จำนวนไม่เกินปีละ 20 ทุน ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด

มหาวิทยาลัยฯ พร้อมทั้งจะดูแลให้การสนับสนุนนักศึกษาที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยฯ สร้างโอกาสให้เกิดความเท่าเทียม ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเข้าถึงระบบการศึกษา สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพและสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยฯ

สรุปการอภิปรายของกรรมการสภามหาวิทยาลัย

กรรมการสภามหาวิทยาลัยให้ความสนใจและยินดีที่ มจร. สร้างโอกาสเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้นักเรียน นักศึกษา ได้เข้าถึงระบบการศึกษาอย่างเต็มที่ และมีข้อคิดเห็นดังนี้

1. นอกจากการรับนักศึกษาโดยระบบ Admissions แล้ว การรับนักศึกษาเชิงรุก หรือ Active Recruitment เป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้อาจารย์ฯ ได้นักศึกษาที่มีคุณภาพ ศักยภาพ มีทัศนคติที่ดี การรับนักศึกษาโดยการสอบเป็นเพียงกระบวนการหนึ่งในการค้นหาศักยภาพ แต่อาจสร้างความไม่เท่าเทียม ควรดูเรื่องทัศนคติ กระบวนการคิด ด้วย

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามแนวทางของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เป็นสิ่งที่น่าสนใจ มหาวิทยาลัยฯ สามารถนำมาพัฒนาจัดระบบการเรียนการสอน เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

2. มหาวิทยาลัยฯ มีทุนการศึกษาที่สนับสนุนนักศึกษาตามวัตถุประสงค์ เจตนารมณ์ หลากหลายประเภท ทุนการศึกษาที่ควรให้การสนับสนุนอย่างมาก เช่น ทุนจ้างงานนักศึกษา ทุนจ้างงานผู้ช่วยวิจัย ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะ

ความสามารถต่างๆ ของนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะ มจร. เป็นมหาวิทยาลัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หากมีการสนับสนุนทุนจ้างงานผู้ช่วยวิจัย จะเป็นการเตรียมความพร้อมของคนเข้าสู่ระบบการวิจัย ต่อยอดการวิจัย โดยให้นักศึกษาได้ทำงานเสมือนพนักงานขององค์กรนั้นๆ เพื่อเรียนรู้กระบวนการทำงาน การวิจัย ได้ดียิ่งขึ้น

รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา ให้ข้อมูลว่า มหาวิทยาลัยฯ จัดสรรทุนเหล่านี้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุนจ้างงานผู้ช่วยวิจัย (Undergrad Research Assistant - URA) เกิดขึ้นเมื่อ 3-4 ปีที่ผ่านมา เป็นทุนที่ให้นักศึกษาไปช่วยทำงานวิจัยในคณะโดยเฉพาะคณะที่ไม่มีนักศึกษาปริญญาตรี เพื่อให้ศึกษามีพื้นฐาน ได้ความรู้จากอาจารย์ และมีนักศึกษาปริญญาโท ปริญญาเอก เป็นพี่เลี้ยงให้กับนักศึกษากลุ่มนี้

มหาวิทยาลัยฯ ยังได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกเพิ่มขึ้น เช่น ทุนวิจิตรพงศ์พันธุ์ เป็นทุนการศึกษาที่ภาคเอกชนมอบให้เพื่อส่งเสริมด้านศาสนา การศึกษา และสังคม และในปี 2559 มหาวิทยาลัยฯ ได้รับทุนมูลนิธิชวน รัตนรักษ์ ประมาณ 1.4 ล้านบาท ทุนนี้มอบให้กับสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงติดอันดับของประเทศไทย เพื่อสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยฯ นำทุนเหล่านี้มาจัดสรรให้เกิดประโยชน์กับการศึกษาของนักศึกษา

ท้ายนี้ กรรมการสภามหาวิทยาลัยขอขอบคุณผู้บรรยายที่นำเสนอเรื่อง “Equal Access to Higher Education and Equal Opportunities” ในการประชุมครั้งนี้